

Zvukový / magnetofonový záznam hlasu Jaroslava Foglara.

Jestřáb mluví do mikrofonu při jedné z jeho cest do helvetské federace.

Jestřáb: Já chtěl být cukrářem!

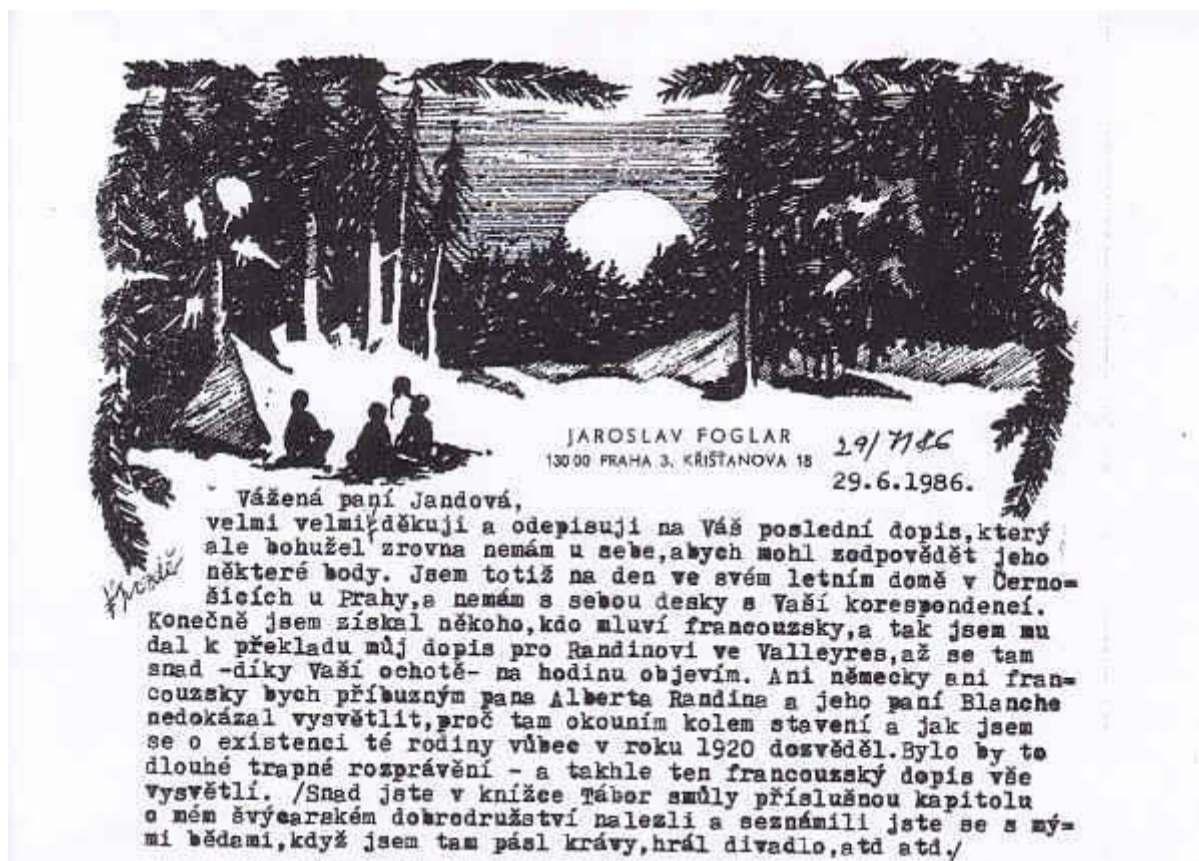

Jak všichni dobře víme, v pozdních letech svého života Jestřáb začal jezdit do zahraničí – jmenovitě do Švýcarska. Nebudu se rozpisovat o problémech, které Jestřáb asi měl než se mu podařilo získat „Výjezdní doložku“. Bylo to jistě pro něj velice obtížné, když byl v t.zv. „klatbě“, ale doložku několikrát dostal. V jeho osobních poznámkách uložených v Památníku se dočteme jak měl vždy až do posledního dne před odjezdem strach, že tentokrát výjezd neklapne. Jezdil s Čedokem a pokaždé se setkal ve Švýcarech s rodinou Gelnarů / Jandů. Snad by se něco konkrétního dalo zjistit z jeho papírů a deníků, ležících v 279 kartonových škatulích v PNP.

U Jandů se ale zastavil pokaždé. Nevím jak se seznámili, vím však, že paní Hanička, jak jí Jestřáb později nazýval, (tenkrát byla ještě vdaná Jandová, dnes je zase Gelnarová), byla jeho velikou fanyankou a příznicem.

Když zjistila, že Jestřába osobně znám, hned jsem stoupl v jejím žebříčku důležitých osob. Dokonce mne prosila, když jsem se s Jestřábem domlouval na tom, že se potkáme, abych o Jestřábovi „nikomu – ale skutečně nikomu – neříkal“, protože chtěla mít svůj idol Jaroslava Foglara jenom a jenom pro sebe – její komentář byl: „Ještě by nám ho přebrali“.

Jandovi vycházeli Jestřábovi ve všem vstříc. Jestřábovým snem bylo se znovu podívat do míst, kde jako chlapec prožil jistý čas, pásl krávy, trhal švestky a prostě vykonával manuální práce na vesnickém dvoru rodiny Randinů, kam ho poslal tenkrát Československý červený kříž. Pokud vím, návštěva vesnice Valleyres se nikdy neuskutečnila, ale Jestřábovým cílem bylo nadále se sejit s dcerou Randinových. Jandovi totiž nějak zjistili její adresu.

Praha, neděle 28.8.1988.

Vážená a milá Haničko,
dostal jsem v pořádku Vaše tři písemnosti a moc děkuji za ně. Jsou to: Dopisnicová karta, psaná Vámi ještě před Vaším odjezdem na dovolenou, došla mi 22.7., byla na ní též adresa na paní Randinovou, pak přišel Váš lístek už z Francie, a teď došel 26.8. dopis už opět z Lies-talu, s popisem toho všeho nádherného, co jste viděli a zažili. To dvojí píchnutí na zpáteční cestě bylo asi tím jediným "drablem", který jste zažili! Štěstí, že "mladík" už natolik pokročil ve frančtině, že dokázal dálnicovým telefonem zavolat pomoc. Když jsem byl s Vámi před 2 roky u paní Randinové, to ještě tak plynně nehovořil.
Já jí ještě nepsal, moji známí, kteří jsou schopni přeložit mi dopis nebo pohled do francouzštiny, jsou všichni zatím na dovolených, tak počkám.

A tak Jestřáb sháněl někoho, kdo by mu do francouzštiny přeložil těch pár řádek, pomocí jichž se s paní Randinovou chtěl znovu setkat. Nakonec to byl mladý Richard, který to celé přeložil.

Tady dole na papíru posílám pár řádků pro paní Blanche Randinovou, zda by tedy bylo možno, aby to Richard přeložil. Snad by bylo možno k dopisu pro paní Randinovou ustříhnout i zde dole ten můj český ~~text~~ text a podpisem. To nechám Vaší úvaze, jak to zařídit. Dvoustránkový článek je z nejrozšířenějšího týdeníku pro mladé lidi, má náklad asi 280.000 výtisků týdně. Byla to pro mne tedy dobrá satisfakce a propagace. Dopis Vám posílám doporučeně, aby se neztratil.
Velmi Vás všechny pozdravuju, moc pořád vzpomínám na naše setkání.

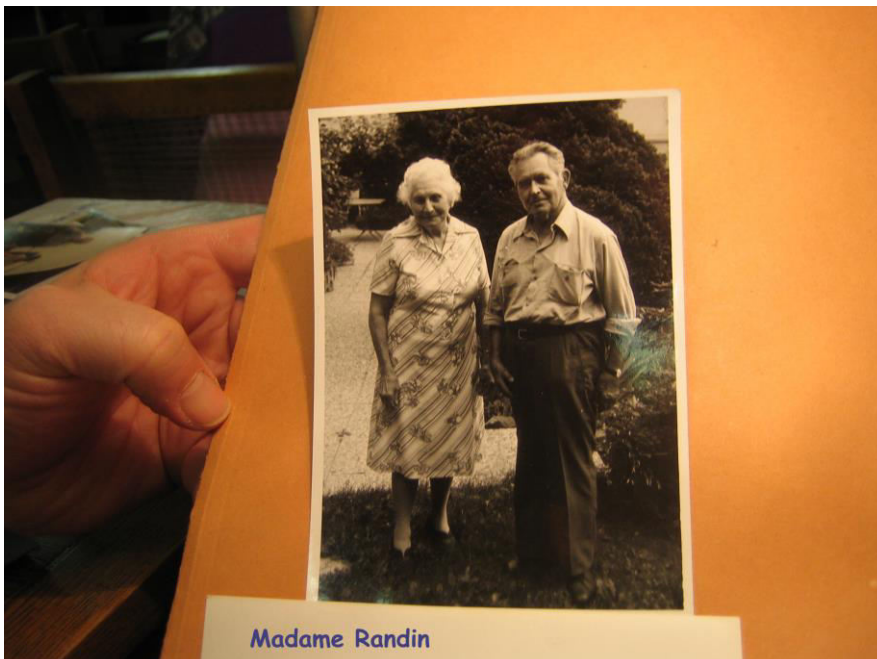
Váš Jaroslav Foglar

Vážená paní Blanche Randinová, Praha, 10. III. 1989.
dovoluji si Vám po dvou letech poslat opět pěkný pozdrav, a vzpomínku na tu chvíli, kdy jsme se poprvé od raku 1920 znovu viděli. Vzpomínám i na pana Alberta Randina, byli jste ke mně, třináctiletému chlapci tenkrát moc hodní a vlídní. Tento dopis mně pro Vás překládá šestnácti-letý Richard Janda z města Liestal, Schweiz, 4410. V přátelské úctě

JAROSLAV FOGLEK
F. F. F. F. ul. 2. 78
120 00 PRAHA 3 - ŽITKOV
tel. 72-274-3

Jaroslav Foglar

Ani jeden z rodičů už tou dobou nežil ale Jandovým se skutečně podařilo vypátrat kde dcera Randinových žije. Setkání se uskutečnilo, což Jandovi tenkrát Jestřabovi umožnili. Jestřáb byl nadšen, ačkoliv se s dcerou Randinových nemohl vůbec domluvit – ona mluvila jen francouzsky a on jenom česky.

Po této akci byli pro něj Jandovi absolutní autority. Jestřáb psal do Švýcarska a já si myslím že i dopisy ze země helvetské končily na adrese Jaroslava Foglara v Čechách.

Paní Hana Jandová – Gelnarová měla bratra Karla, vystudovaného lesníka, který tisknul ve Švýcarsku pro české emigranty časopis, pořádal pro českou menšinu amaterské divadlo, prostě byl po všech stránkách činný – však také pocházel z divadelnické rodiny Gelnarů. Karel byl také velice činný v exilovém skautském hnutí, vedl několik letních skautských táborů – mezi skauty se nazýval Rorýsem. Také on byl velkým fandou Jaroslava Foglara a tak jednou při jedné z návštěv u Jandů Jestřába přemluvil k interview. Bylo to v městečku Liestal a otázky a odpovědi se týkaly desítky různých osobních věcí.

Při této debatě Jestřáb dokonce mimo jiné prohlásil, že původně **chtěl být cukrářem.**

Karel Gelnar věděl, že mne s Jestřábem poutá dlouhá doba, že jsem byl v Jestřábově Dvojce a tak když zemřel odkázal mi tu kazetu s hlasem Jestřába. Nikdy jsem ji před tím neslyšel a se zaujetím jsem poslouchal jak Jestřáb při zmrzlině vypráví (zmrzlinu měl velice rád a tak Jandovi měli, když věděli, že přijede, v ledničce několik druhů) jak to bylo s vydáním jeho knížky **Tajemství Velkého Vonta**. Ta vyšla v listopadu 1986 nákladem 500 exemplářů v mnichovském nakladatelství Obrys, patřící panu Danielovi Strožovi. Rukopis údajně propašoval do Mnichova ve své lodi Milan Svoboda, mistr světa v kanoistice, který se později ukázal jako agent StB – agent Bendy.

Přečtěte si co Jestřáb tenkrát namluvil do mangetofonu a snažte si vybavit k následujícím řádkům hlasový projev nám známého vypravěče.....

tazatelem je **Karel Gelnar – Rorýs (KG)**,

odpovídá **Jaroslav Foglar – Jestřáb (JF)**

(místy kráceno a upraveno):

Já chtěl být cukrářem!

JF: ...když v té Chatě v jezerní kotlině ten kluk v nemocnici šeptá: „Šel bys tam se mnou ještě jednou kdybych se uzdravil?“, to kluci prý brečeli. Vytýkali mně proč z toho dělám takovej zármutek – já to dělám úmyslně, abych s těma klukama trochu zahejbal, citově. Za to mě nejvíce kritizovali.....

KG: *Tady mám pane Foglar, tu novou knížku, která Vám udělala asi víc vrásek než radosti.*

JF: Já vím, co to asi je. Ano – Tajemství Velkého Vonta, co vyšla u pana Strože z Mnichova...

KG: *...pan Strož mi řekl, že se s Vámi spojí po telefonu...*

JF: Nezavolal. Bylo to takhle s tou knížkou. Rukopis jsem nejdřív dal do Středočeského nakladatelství. Kde to ovšem nesměli vydat. Odesl jsem to potom do Olympie – nesměli to vydat. V redakci Svobodného slova to také měli půl roku než mi to vrátili. Všude si to tedy četli zhruba půl roku, až se to v ixté kopii strojopisu objevilo v Mnichově, v nakladatelství časopisu Obrys. Já ovšem nevěřím, že pan Strož to vydal v nákladu pouze 500 výtisků, to by se vůbec nevyplatilo sázet. A v Praze se to teď prodává po 1000 korunách, jedna knížka!

KG: *Tady stojí 26 DM, tedy asi polovinu.*

JF: ...jsou prý i tací, kteří pro tu knížku přijedou až sem a prodají jí s výhodou v Praze. A teď si představte, já tady vidím svoje dílo, za jehož vydání nemůžu a nemám z něho nic, než nepříjemnosti.....

KG: *Rád Vám tu knihu věnuji, tu Vaši knihu, jestli chcete. S věnováním „Autorovi srdečně věnuji jeho čtenáři.“*

JF: ...že byste si se mnou dělal takové vydání? Ale já bych se taky potom musel zpovídat, kde jsme jí vzal, a to nemáte ponětí...kdyby na mne zase přišla šťára, což já očekávám, třebaže už to mám dnes tak zvaně dobrý, vždyť mne přijal pan ministr, ale vždy může přijít šťára a ... „Prosím Vás, odkud tohleto máte?“ a já řeknu: Ale prosím Vás, já sám nevím, to bylo za dveřma, nějaký dobrodinec to asi přinesl“ a kdo může prokázat, že jsem si to přivezl od Vás ze Švýcar?

- KG: *S největším potěšením Vám tu Vaši knihu věnuji.*
- JF: Tak děkuji. Také si vezu devět čistých cívek, na ty si nahrávám takovou tu klasiku – Mozart, Mysliveček...tyhle lidi...Jan Kosmas Zelenka....tak pane Gelnar, já vám děkuji za tuhle tu knížku. Kde se tady dá vlastně koupit?
- KG: *U Vaška Hory, v jeho knihkupectví Dialog ve Frankfurtu.*
- JF: Je to myslím dost vzrušující knížka. Poslední díl trilogie o Stínadlech.
- KG: *Já o ní četl nesmírně zajímavou recenzi právě v tom časopise pana Strože. Jedinečný kulturní časopis v Mnichově...*
- JF: Obrys, ano, ano. Ale zase, to všechno mně u nás škodí. Protože to jde hned na ministerstvo, mě tam volají, já musím místopřísežně prohlašovat, že...a tak dále....už jsem mu jednou napsal, aby mně ty knížky nevydával, třebaže o mně tak hezky píše, že mi to dělá hrozný potíže, aby toho nechal... Jenže on asi zase neví, že jsem pod úředním nátlakem, takže jsem v takový tíživý situaci...a co mám dělat...
- KG: *Pan Strož ovšem píše, že přestane Vaše knihy vydávat hned, jakmile začnou vycházet doma, v jejich rodišti....ted' snad konečně začnou...*
- JF: Čili by měl přestat. Chtěl ještě vydat Přístav volá a Tábor smůly...
- KG: *Mám jeho telefonní číslo, jestli s ním chcete mluvit...*
- JF: Ne, ne, ne, to radši ne.... protože kdyby mě zase zmáčkli....
- KG: *...nebo bych mu také mohl zavolat místo vás, že vydávání Vašich knížek Vám v Praze dělá potíže...*
- JF: ..a že to, co udělal, je vlastně dobrá věc, protože rozhejbal ty stojaté vody doma....
- KG: *...přesně to mu vyřídím...*
- JF: ...taky já nevím, jestli on mi tam něco schovává, protože už jen kdybych se ho zeptal – pane Strož co mi za to dáte?. Tak už bych se upsal tak říkajíc d'áblíku...
- KG: *Ale něco se muselo v posledních letech u nás změnit...*
- JF: Jistě. Strašně. Podívejte se, vždyť v Sovětském svazu se teď vydává Pasternak, Achmatová...
- KG: *Pane Foglare, trochu z jiného konce, my vlastně nic nevíme o Vašem dětství. co byli Vaši rodiče?*
- JF: Moje maminka zemřela 18. února 1980, když jí bylo 102 let. Byl jsem s ní do poslední chvíle. Dětství? Divil byste se jak to všechno bylo komický....řikám to na mých čtenářských besedách. Já jsem měl staršího brácha, který mě rád mírně terorizoval. Vždycky když jsem ho údajně zlobil, si mě zapsal. Měl takovej ušmudlanej notýsek. A tak jsem se, byly mi asi 4 roky, pomalu učil psát, abych si ho taky mohl zapsat. Do notýsku! A jednou tedy, když on mi způsobil jakési příkoří, jsem vytáhnul můj vlastní notýsek a začal jsem pěkně psát: Bratr Zděnda mi dnes...“ A on křičí: “Co to píšeš!“ A já: „No, já jsem si Tě zapsal!“ On začal strašně zuřit, ale nějak se to urovnalo a já jsem v tom psaní a zapisování pokračoval. A když jsem přišel do první třídy, tak jsem psal a psal – úkoly z pilnosti a pan učitel byl spokojenej. Tak jsem se vážně učil psát. Ve třetí třídě pan učitel povídá: „Foglar, ty sloháky ti píše brácha! Nemluv!“ „Prosím ne.“ Tak on povídá: „No tak počkej, sedni si sem,“ a zamknul mně do sborovny. To jsem byl poprvé zavřenej.... „A tady mi napíšeš úkol o podzimu!“ ...a já začal psát: Přichází podzim, už je všude smutně, vítr fouká z lesů, fouká taky z polí. Už padá listí – zelený, červený, žlutý, oranžový, modrý, (to modrý jsem pak škrtnul). A psal jsem dál až jsem popsal tím podzimem dva papíry, co mi dal. A tak jsem zaťukal na pana učitele, že na ten podzim potřebuju ještě jeden papír. Učitel kroutil hlavou, pak si to přečetl a pravil: „Foglar, no tak je vidět, že to píšeš sám, z tebe asi bude jednou spisovatel.“ A tak se při tom jizlivě uchechtnul, asi věděl proč. Ale já měl vztek, protože **jakejpak spisovatel, já chtěl být cukrářem,** víte? Podobných příhod byla celá hromada, taky jsme měli v domě vrstevníka, nějakýho Karla Šmídka. Ten měl sestru, slečnu už, asi o deset let starší. Ta jednou řekla: „Kluci, když mi napíšete detektivku, tak Vám dám korunu.“ No co bychom my páťáci tenkrát neudělali pro korunu. Já jsem doma rozpáral sáček od mouky a začal jsem tu detektivku psát. Ten Karel Šmídků to otrocky přepisoval do slovníčku, který jsem mu za dva halíře koupil a když jsme to takhle spolu napsali, tak ten mrcha pes Šmídků to donesl sestře, vyfasoval korunu a mě nedal nic. To byl můj první honorář tohoto druhu.
- KG: *Co jste četl jako chlapec?*
- JF: Četl jsem Mayovky. Také později Salgariho, například Královna zlatých polí.
- KG: *H.D. Thoreau – Walden, E. T. Seton, Jack London?*
- JF: To ovšem už jako dospělec. Ten Thoreau je spíš filosofie než beletrie.
- KG: *Přišel jste někdy do styku s českým Woodcraftem?*

- JF: Ne. Věděl jsem o tom hnutí, měl jsem tam známé, ale jinak nic.
- KG: *Jako poválečný skautík a woodcrafter vím, že existovala jakási houževnatá, pošetilá závist, řevnivost skautských pohlavárů vůči Jaroslavovi Foglarovi. Jak to bylo?*
- JF: To byla veliká, složitá a trapná záležitost. Já jsem dělal ten časopis Junák, protože Mladý hlasatel podle jakéhosi paragrafu Košického vládního programu nesměl už po válce vycházet. V tom časopise Junák ale byly nějaké takové nepříjemné intriky, které jsem prokouk – do toho přišla nabídka z časopisu Mladé fronty Vpřed, který zkomíral.a tak jsem raději šel do Vpředu, než ty věčné hádky a nepříjemnosti s činovníky ústředí skautingu.
- KG: *Já sám vím o několika dětech tady ve Švýcarsku, které se na foglarovkách naučily česky číst. Věděl jste, že Vaše knihy stále a nadále oslovují a přitahují celé generace dětí a mládeže?*
- JF: Věděl, protože mám dopisy od spousty těch dětí, pro které píšu. Mám hodně těch dopisů. Jen díky jim jsem nepřestal psát, protože oficiální zlolajná kritika mne zadupávala do země. Podle jakýchsi Janů Stejskalů, Zdenků Vavříků a ještě to byl jeden – že jsou to jen prý plácaniny a slátaniny.
- KG: *Vy jste ale nebyl jen literát, spisovatel. Vaše knihy nevznikaly na psacím stole, ale na tábořištích, výletech, v klubovnách, u táboráků, pod širým nebem - prostě v terénu....*
...tahle mohutná základna pro Vás musela být posilou....
- JF: Byla. Protože jinak by mne dávno udolaly ty oficiální kritiky, ty útoky hrubé a ubohé...Když byl třeba sjezd spisovatelů, tak jsem se tam nesměl ani ukázat. Byl jsem členem svazu spisovatelů do roku 1948, pak mne prostě vykopli. ... ale odškodňovaly a pomáhaly mi přežít právě dopisy těch dětí, i dospělých, ve smyslu: „Nehleďte na ně, co oni říkají a píší, hleďte na to, co píšeme my Vám...! a to bylo pro mě svatý.
- KG: *Pane Foglare, všechny režimy, co se za toho půl století nad našimi hlavami přehnaly, ty všechny Vás cílevědomě odstřelovaly, to za podpůrné palby závistivců a kolaborantů českých. Nemáte pocit, že jste boj proti tak nesmírné přesile prohrál?*
- JF: Ne. V tom boji jsem vyhrál. Vyhrál, protože nepřátelé zanikli, zmizeli a já...Já jsem teď měl osmdesátiny....dostal jsem k nim přes tisíc dopisů. Představte si to. To byly takovéhle kupy. Mám to tam doma – a s bídou napíšu dva dopisy denně. Já jsem schopen komunikovat, je mi to líto, už jenom systémem hromadných dopisů. Taky je strašný jak špatně spím. Musím brát prášky na spaní, správně bych měl jíst nejpozději v šest hodin večír, abych nešel spát s plným žaludkem. Já si lehnu v devět, pustím si Ameriku a tu poslouchám do deseti, pak do dvanácti muziku, vezmu si prášek..a v pět jsem vzhůru.
- KG: *Je sotva tábor, kde by nepůsobil duch Jaroslava Foglara. Vaše škola, Vaše hry, Vaši bobříci, ten zřejmě nesmrtelný vynález, který každý zná, který fascinuje jednu generaci za druhou. To všechno žije.....*
- JF: Pionýrské tábory mají zákaz lovit bobříky. Oni je sice loví, ale nesmí se to tak jmenovat.takové jsou to hlouposti a pokrytectví....
- KG: *Jaké nové knížky si od Vás přečteme?*
- JF: ...mají vyjít Hoši od Bobří řeky, v nákladu 100 tisíc. Strach nad Bobří řekou, snad Náš oddíl. Nakladatelství Blok v Brně by mělo zájem o Tajemství Velkého Vonta. Mám v plánu udělat knížku z těch dvou seriálů, které kreslil pan Kája Saudek, to jsou Modrá rokle a Ztracený kamarád..... Tím bych svou spisovatelskou kariéru skončil, protože mám zpracovat tisíce dokladů, všechno přebrat a roztřídit....
- KG: *...tím jste mi připomněl otázku, co je s Vaším archívem...*
- JF: Rád bych ještě napsal životopisnou knížku Život v poklusu. Ale jiná nalahavá starost, kdyby se se mnou něco stalo, tak do bytu vnikne policie, vyhází to všechno do smetí....mám tam například pod gaučem originály Rychlých šípů....s archívem mi nikdo nepomůže, ani já si s tím nevím rady, kvartýr mám přečpaný, mám ještě jednu bytovku, vyřazenou, tu mi přidělil národní výbor před deseti lety, ta je taky přeplněná, tam je korespondence, tam jsou rukopisy dávnejch knížek, to se všechno musí přebrat....Na příklad Památník národního písemnictví říká: „My si pro to přijedeme, s velkejma škatulema...“. A že to všechno naloží a odvezou. Ale já jim to nemůžu dát do poslední chvíle, protože s tím musím pracovat. Oni to odvezou, daj' to někam do beden a já už to nikdy v životě nevidím....kdybyste viděl můj byt v Křišťanové, já mám jednu pracovní místnost, ta je přečpaná, regál za regálem, mám jednu volnou židli na které sedím a když přijde návštěva tak si nemá kam sednout....v domě co bydlím je jedna taková místnost jako klubovna nebo hovorna, tam můžu s návštěvou

jít....No ale mám takový plán utvořit takové konsorcium asi z deseti nejspolehlivějších přátel, kteří to všechno převezmou a roztřídí podle svého uznání, aby se zachránily nejzávažnější věci – jako těch tři sta, čtyři sta originálů Rychlých šípů, aby se to neztratilo, aby to policajti nerozkradli. Prosím vás, každý ten originál měří asi jako půl tohotohle stolu, za ten mi nabízejí tři, čtyři tisíce....z toho bych měl asi milión korun...

KG: *Jste optimista, co do politické budoucnosti Československa?*

JF: Jsem, protože dnes už i ti mocipáni poznali, že nějaké změny musí nastat.

KG: *Ve Vpředu byla celá plejáda spisovatelů. Vzpomínám namátkou na jméno Otakar Batlička.*

JF: Batlička! Znali jsme se velice dobře. Zahynul v koncentráku. Psal do Hlasatele a Vpředu. Ale pozor! Jen to co napsal do Hlasatele a Vpředu je od něho. Všechno ostatní psal někdo jiný. Vdova po Batličkově předala autorská práva nějakému panu Jílkovi nebo snad Jirkovi... (*oprava – byl to Bohumil Jírek*) ten se zmocnil jeho jména....víte, ona je to džungle...

KG: *...už ale existují i Vaši plagiatoři a napodobitelé...*

JF: Ach ano, vycházejí věci zřetelně okopírované ode mne....já jsem si jednoho takového autor pozval a víte co mi řekl: „Prosím vás pan Foglar, my jsme tím tak všichni nasákli a prosákli, že ani už neumíme jinak než podle Vás....“

KG: *Což je svým způsobem zase poklona.*

JF: Ano...ale to víte...

KG: *A zastavíte se zítra v Bazileji?*

JF: ...ne, až zase za rok, ovšem jak dopadne další můj portrét z EKG...Ale doufám....
A za všechno děkuji!

Také my Vám moc děkujeme!

Zaznamenáno KG v Liestalu 16. srpna 1988

Přepis a úpravy MB, po dvacetidevíti letech v Plainfaingu, 15 - 17. listopadu 2017